

طرح شاخص مدیران خرید آذر ۱۴۰۱

مرکز پژوهش‌های اتاق ایران

مرکز آمار و اطلاعات اقتصادی و پایش اصل ۴۴

۵۱/۶۹

۴۹/۱۴

شاخص صنعت – دوره پنجاه و یکم

- ✓ شاخص مدیران خرید صنعت (تعدیل فصلی نشده) در آذر ماه عدد ۵۱/۶۹ به دست آمده که حاکی از افت فعالیت‌های بخش صنعت در مقایسه با ماه قبل (۵۲/۴۹) است. در آذرماه در میان مؤلفه‌های اصلی بخش صنعت میزان سفارشات جدید مشتریان و موجودی مواد اولیه عدد کمتر از ۵۰ را ثبت کرده‌اند.
- ✓ شاخص مقدار تولید محصولات در آذر ماه (۵۳/۲۲) طی ۴ ماه اخیر، کمترین عدد را به ثبت رسانده و رشد کمتری در تولید صنعت وجود داشته‌است.
- ✓ شاخص میزان سفارشات جدید مشتریان در آذر ماه (۴۹/۱۰) برای سومین ماه پیاپی کاهش است و در مقایسه با آبان، نرخ کاهش، اندکی بیشتر بوده‌است.
- ✓ شاخص موجودی مواد خریداری شده در آذر ماه (۴۶/۵۳) برای پنجمین ماه پیاپی کاهش است و کمترین مقدار ۳ ماهه اخیر را به ثبت رسانده‌است.
- ✓ شاخص موجودی محصول نهایی در انبار در آذر ماه (۵۴/۲۷) همچنان افزایشی است و در مقایسه با آبان ماه با شدت بیشتری افزایش داشته‌است.
- ✓ شاخص میزان صادرات کالا در آذر ماه (۴۷/۲۸) برای ششمین ماه پیاپی همچنان در رکود است و به کمترین میزان ۴ ماهه اخیر رسیده‌است.
- ✓ شاخص قیمت محصولات تولید شده در آذر ماه (۵۵/۵۶) افزایش داشته و به بیشترین مقدار ۶ ماهه اخیر رسیده‌است.

شاخص کل اقتصاد – دوره سی و نهم

- ✓ شاخص مدیران خرید (تعدیل فصلی نشده) برای کل اقتصاد ایران در آذر ماه عدد ۴۹/۱۴ محاسبه شده‌است و در مقایسه با آبان ماه رکود ملایمتری در شاخص ترکیبی کل را نشان می‌دهد. در این ماه همه مؤلفه‌های اصلی کمتر از ۵۰ و میزان فعالیت‌های کسب و کار در محدوده مرزی ۵۰ گزارش شده‌اند.
- ✓ شاخص میزان فعالیت‌های کسب و کار در آذرماه ۵۰/۵۱ محاسبه شده است و در مقایسه با آبان ماه افزایش داشته است اما در مرز ۵۰ قرار گرفته است. بیشترین کاهش در میزان فعالیت‌ها ناشی از رکود در بخش ساختمان بوده‌است.
- ✓ شاخص میزان سفارشات جدید مشتریان در آذر ماه (۴۸/۴۷) برای سومین ماه پیاپی کاهش است، اگرچه نتایج حاکی از آن است که در مقایسه با آبان ماه (۴۳/۹۱) با شیب ملایم‌تری، کاهش یافته است. این شاخص در هر سه بخش کاهش داشته است اما بیشترین کاهش را بخش ساختمان ثبت کرده‌است.
- ✓ شاخص موجودی مواد اولیه یا لوازم خریداری شده (۴۶/۴۱) در مقایسه با آبان (۵۱/۲۶) کاهش قابل توجهی داشته‌است و این شاخص در هر سه بخش صنعت، خدمات و کشاورزی و ساختمان با کاهش قابل توجهی روبرو بوده‌است.
- ✓ شاخص قیمت خرید مواد اولیه و لوازم مورد نیاز (۸۵/۲۵) با شیب بیشتری نسبت به ماه قبل (۷۸/۴۹) افزایش داشته و به بالاترین مقدار خود از خردادماه رسیده‌است و شاخص قیمت محصولات تولید شده یا خدمات ارائه شده (۵۸/۵۸) به بیشترین مقدار ۵ ماهه خود رسیده‌است.

شاخص مدیران خرید کل اقتصاد

بر اساس نتایج اولیه شاخص PMI ترکیبی تعدیل فصلی شده S&P Global برای منطقه یورو برای دومین ماه متوالی، تولید در دسامبر (۴۸/۸)، در مقایسه با ماه نوامبر (۴۷/۸) افزایش یافته و به بالاترین مقدار در چهار ماهه اخیر رسیده است. اگرچه برای ششمین ماه متوالی، افت فعالیت کسب و کارها پایین تر از سطح خنثی ۵۰/۰ باقی مانده است اما نشان از کاهش نرخ رکود در دو ماه متوالی دارد. در منطقه یورو، شاخص ترکیبی PMI فرانسه با دومین افت ماهانه متوالی در تولید به ۴۸/۰ رسیده است که بیانگر شدیدترین رکود به جز همه گیری از نوامبر ۲۰۱۴ بوده است. در همین حال، آلمان برای دومین ماه متوالی شاهد کاهش ملایمتری در شاخص در بخش های صنعت و خدمات بوده است و PMI ترکیبی به ۴۸/۹ افزایش یافته است. تولید در سایر منطقه یورو برای چهارمین ماه متوالی کاهش یافته است، اگرچه سرعت آن برای دومین ماه متوالی کاهش داشته است. همچنین شدیدترین رکود در شرکت های مواد شیمیایی، پلاستیک و منابع اساسی (که تا حدی به هزینه های بالای انرژی و کاهش ذخایر مرتبط است) و در خدمات در رشته فعالیت های مالی و حمل و نقل کاهش قابل توجهی مشاهده شده است، اما در شرکت هایی مانند گردشگری و سرگرمی و تا حدی کالاهای خانگی بهبود چشمگیری وجود دارد.

طبق نظرسنجی انجام شده از بنگاه های اقتصادی کشور، شاخص مدیران خرید (تعدیل فصلی نشده) برای کل اقتصاد ایران در آذر ماه عدد ۴۹/۱۴ محاسبه شده است و در مقایسه با آبان ماه رکود ملایم تری در شاخص کل را نشان می دهد. در این ماه همه مؤلفه های اصلی کمتر از ۵۰ و شاخص میزان فعالیت های کسب و کار در مرز ۵۰ گزارش شده اند.

➤ شاخص میزان فعالیت های کسب و کار در آذر ماه (۵۰/۵۱) محاسبه شده است و در مقایسه با آبان ماه افزایش داشته است اما در مرز ۵۰ قرار گرفته است. بیشترین کاهش در میزان فعالیت ها ناشی از رکود در بخش ساختمان بوده است.

➤ شاخص میزان سفارشات جدید مشتریان در آذر ماه (۴۸/۴۷) برای سومین ماه پیاپی کاهشی است، اگرچه نتایج حاکی از آن است که در مقایسه با آبان ماه (۴۳/۹۱) با شیب ملایم تری، کاهش یافته است. این شاخص در هر سه بخش کاهش داشته است اما بیشترین کاهش را بخش ساختمان ثبت کرده است.

➤ شاخص موجودی مواد اولیه یا لوازم خریداری شده در آذر ماه (۴۶/۴۱) در مقایسه با آبان (۵۱/۲۶) کاهش قابل توجهی داشته است و این شاخص در هر سه بخش صنعت، خدمات و کشاورزی و ساختمان با کاهش قابل توجهی روبرو بوده است. به عقیده فعالان اقتصادی به دلیل صعود نرخ ارز فروش مواد اولیه کم شده و شرکت ها در تأمین مواد اولیه مورد نیاز با مشکل روبرو هستند. ➤ شاخص میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی در آذر ماه (۴۹/۳۲) کاهش داشته و به کمترین میزان ۹ ماه اخیر (به جز آبان ماه) از فروردین ماه رسیده است. کاهش این شاخص در بخش خدمات و کشاورزی بوده است.

➤ شاخص قیمت خرید مواد اولیه و لوازم مورد نیاز در آذر (۸۵/۲۵) با شیب بیشتری نسبت به ماه قبل (۷۸/۴۹) افزایش داشته و به بالاترین مقدار خود از خردادماه رسیده است و شاخص قیمت محصولات تولید شده یا خدمات ارائه شده (۵۸/۵۸) به بیشترین مقدار ۵ ماهه خود رسیده است. براساس گزارش مرکز آمار ایران از شاخص قیمت مصرف کننده در آذر ماه، نرخ تورم ماهانه آذرماه نسبت به ماه قبل ۱/۹ درصد رسیده و تورم ماهانه برای گروه عمده کالاهای غیرخوراکی و خدمات ۳/۳ درصد بوده است.

➤ شاخص میزان مصرف حامل های انرژی در آذر (۶۷/۲۵) به بیشترین مقدار ۱۱ ماه اخیر از دی ماه ۱۴۰۰ رسیده است. مشاهده روند شاخص میزان مصرف انرژی در آذرماه سال های قبل نیز نشان می دهد به دلیل فصل سرما افزایش در شاخص وجود دارد.

➤ شاخص میزان فروش کالاها یا خدمات در آذرماه (۴۸/۱۵) برای سومین ماه پیاپی در رکود بوده است و در مقایسه با آبان ماه (۴۸/۲۱)، نرخ کاهش کمتری داشته است. این شاخص در بخش های ساختمان و خدمات و کشاورزی با کاهش بیشتری همراه بوده اما فعالان بخش صنعت، فروش در محدوده خنثی را به ثبت رسانده اند.

➤ شاخص انتظارات در ارتباط با میزان فعالیت اقتصادی در ماه آینده (۵۵/۰۱) در مقایسه با ماه قبل افزایش داشته است. علی رغم انتظارات خوش بینانه به بهبود فعالیت ها در بخش صنعت، فعالان اقتصادی در بخش ساختمان همچنان انتظار کاهش فعالیت ها را برای ماه بعد دارند.

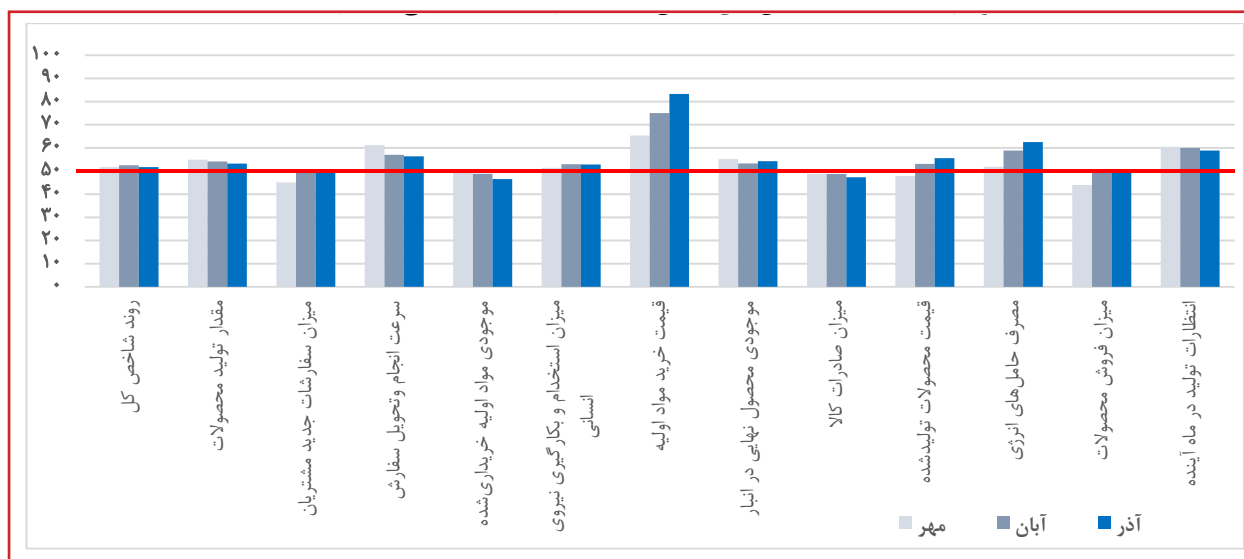
رسیده است. اگرچه همچنان نشان دهنده خوش بینی فعالان بخش صنعت برای دی ماه است.

به طور کلی در آذر ماه، در بخش صنعت شرکتها با کمبود شدید مواد اولیه روبرو بوده اند و به دلیل افزایش نرخ ارز، تهیه مواد اولیه برای تولیدکنندگان به شدت سخت شده است، از سوی دیگر، افزایش نرخ ارز باعث شده تا تصمیم گیری برای بنگاه های در خرید مواد اولیه و فروش محصولات بسیار سخت باشد و برنامه ریزی و پیش بینی حتی در کوتاه مدت امکان پذیر نباشد، به ویژه که به دلیل پایین بودن قدرت خرید مشتریان در حال حاضر، امکان افزایش قیمت ها متناسب با هزینه نهاده ها وجود ندارد. همچنین فعالان اقتصادی اذعان داشته اند که در دوره های آتی امکان جایگزین کردن محصولات با قیمت های فعلی وجود نخواهد داشت. علاوه بر این به عقیده فعالان اقتصادی، سیاست های ناکارآمد وزارت صمت و سازمان بورس در عرضه محصولات در بورس کالا، قیمت گذاری های دستوری و بدون ارزیابی دقیق و مطالعه کارشناسی، تولیدکنندگان را متضرر می کند.

جدول ۲: شاخص صنعت - شاخص مدیران خرید (PMI) آذر ۱۴۰۱

شاخص	مهر ۱۴۰۱	آبان ۱۴۰۱	آذر ۱۴۰۱
شاخص کل صنعت	۵۱/۶۶	۵۲/۴۹	۵۱/۶۹
مقدار تولید محصولات	۵۴/۸۶	۵۴/۱۰	۵۳/۲۲
میزان سفارشات جدید مشتریان	۴۵/۰۸	۴۹/۸۶	۴۹/۱۰
سرعت انجام و تحویل سفارش	۶۱/۱۹	۵۷/۰۰	۵۶/۳۱
موجودی مواد اولیه خریداری شده	۴۹/۶۴	۴۸/۸۱	۴۶/۵۳
میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی	۵۱/۳۸	۵۲/۸۹	۵۲/۷۹
قیمت خرید مواد اولیه	۶۵/۳۳	۷۴/۹۹	۸۳/۲۹
موجودی محصول نهایی در انبار	۵۵/۱۸	۵۳/۲۷	۵۴/۲۷
میزان صادرات کالا	۴۸/۷۱	۴۸/۷۳	۴۷/۲۸
قیمت محصولات تولید شده	۴۷/۸۲	۵۳/۰۵	۵۵/۵۶
مصرف حامل های انرژی	۵۱/۸۴	۵۸/۸۰	۶۲/۴۹
میزان فروش محصولات	۴۳/۹۳	۴۹/۹۶	۵۰/۰۵
انتظارات تولید در ماه آینده	۶۰/۳۹	۵۹/۹۶	۵۸/۸۴

نمودار ۳: مقایسه شاخص های بخش صنعت در سه ماه منتهی به آذر ۱۴۰۱

جدول ۳: وضعیت شاخص‌های صنایع منتخب از نگاه طرح شاخص مدیران خرید آذر ۱۴۰۱

شاخص	صنایع لاستیک و پلاستیک	صنایع فرآورده‌های نفت و گاز	صنایع نساجی	ماشین‌سازی و لوازم خانگی	صنایع کانی غیر فلزی	صنایع فلزی	صنایع غذایی	صنایع شیمیایی	چوب، کاغذ و میلمان	وسایل نقلیه و قطعات وابسته	پوشاک و چرم	سایر صنایع
شامخ گروه	۵۲/۵۰	۵۶/۶۱	۵۰/۹۴	۵۹/۵۷	۵۰/۸۳	۵۵/۳۰	۴۸/۵۵	۵۲/۷۰	۴۸/۱۳	۵۷/۶۰	۳۰/۷۵	۲۳/۷۵
مقدار تولید محصولات	۵۵/۰۰	۶۰/۷۱	۵۶/۲۵	۷۱/۷۴	۴۵/۸۳	۵۷/۰۰	۴۸/۳۹	۵۷/۱۴	۴۱/۶۷	۶۳/۴۶	۲۰/۰۰	۲۵
میزان سفارشات جدید	۴۰/۰۰	۵۳/۵۷	۴۳/۷۵	۵۶/۵۲	۵۴/۱۷	۵۴/۰۰	۴۵/۱۶	۵۲/۰۴	۴۱/۶۷	۵۷/۶۹	۲۵/۰۰	۱۲/۵
سرعت انجام و تحویل سفارش	۷۵/۰۰	۵۷/۱۴	۶۲/۵۰	۵۸/۷۰	۶۲/۵۰	۵۳/۰۰	۵۸/۰۶	۵۴/۰۸	۵۴/۱۷	۵۷/۶۹	۴۵/۰۰	۲۵
موجودی مواد اولیه	۴۵/۰۰	۵۳/۵۷	۴۳/۷۵	۴۱/۳۰	۳۷/۵۰	۴۹/۰۰	۵۱/۶۱	۴۲/۸۶	۶۲/۵۰	۴۶/۱۵	۳۵/۰۰	۲۵
میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی	۵۵/۰۰	۵۷/۱۴	۵۰/۰۰	۵۸/۷۰	۵۰/۰۰	۶۰/۰۰	۴۵/۱۶	۵۲/۰۴	۵۴/۱۷	۵۵/۷۷	۴۰/۰۰	۳۷/۵
قیمت خرید مواد اولیه	۷۵/۰۰	۷۸/۵۷	۸۱/۲۵	۹۷/۸۳	۸۳/۳۳	۸۹/۰۰	۷۷/۴۲	۸۵/۷۱	۶۶/۶۷	۸۴/۶۲	۸۰/۰۰	۸۷/۵
موجودی محصول (انبار)	۶۵/۰۰	۴۶/۴۳	۵۰/۰۰	۴۱/۳۰	۶۶/۶۷	۵۳/۰۰	۶۲/۹۰	۵۰/۰۰	۵۸/۳۳	۴۰/۳۸	۵۰/۰۰	۵۰
میزان صادرات کالا	۵۵/۰۰	۶۰/۷۱	۵۰/۰۰	۵۲/۱۷	۴۱/۶۷	۴۵/۰۰	۴۵/۱۶	۴۷/۹۶	۵۰/۰۰	۴۶/۱۵	۴۵/۰۰	۵۰
قیمت محصولات تولیدشده	۶۰/۰۰	۷۱/۴۳	۵۶/۲۵	۶۰/۸۷	۳۷/۵۰	۷۵/۰۰	۴۰/۳۲	۶۰/۲۰	۳۷/۵۰	۵۷/۶۹	۵۰/۰۰	۶۲/۵
مصرف حامل‌های انرژی	۶۰/۰۰	۵۷/۱۴	۶۸/۷۵	۷۱/۷۴	۴۱/۶۷	۶۴/۰۰	۶۱/۲۹	۶۵/۳۱	۶۶/۶۷	۶۳/۴۶	۶۵/۰۰	۷۵
میزان فروش محصولات	۵۵/۰۰	۵۳/۵۷	۵۰/۰۰	۵۴/۳۵	۴۵/۸۳	۵۲/۰۰	۴۶/۷۷	۵۱/۰۲	۵۰/۰۰	۶۳/۴۶	۲۰/۰۰	۳۷/۵
انتظارات تولید در ماه آینده	۷۵/۰۰	۳۹/۲۹	۸۱/۲۵	۵۸/۷۰	۶۲/۵۰	۵۶/۰۰	۵۶/۴۵	۵۴/۰۸	۵۰/۰۰	۷۱/۱۵	۵۵/۰۰	۷۵

مشکلات اصلی از دید برخی از فعالان اقتصادی در آذر ماه ۱۴۰۱:

- به دلیل افزایش نرخ ارز و کاهش عرضه، تولیدکنندگان در تأمین نهاده‌ها و مواد اولیه در اکثر رشته فعالیت‌ها با کمبود روبرو بوده‌اند و مواد اولیه قابل دسترس نیز با نرخ بالا در بازار وجود دارد. از سوی دیگر بالا رفتن نرخ ارز در کاهش تقاضای مشتریان تأثیرگذار بوده‌است.
- شرکت‌ها برای واردات مواد اولیه با مشکلات تخصیص ارز و حواله و همچنین با مشکل عدم وصول چک‌های جدید بانکی نیز روبرو هستند. (صنایع شیمیایی، صنایع فرآورده‌های نفت و گاز)
- تصمیمات دولت و قوانین و مقررات کارشناسی نشده باعث ضرر و زیان و آسیب به تولیدکننده و متعاقباً نیروی کار می‌شود.
- به دلیل سیاست‌های اشتباه و ناکارآمدی که بدون ارزیابی دقیق و مطالعه کارشناسی برای عرضه محصولات در بورس کالا وجود دارد، بسیاری از تولیدکنندگانی که کالاهای خود را در بورس کالا عرضه می‌کنند با مشکلات قیمت‌گذاری‌های دستوری و کارشناسی نشده روبرو هستند که اکثرًا کمتر از قیمت تمام شده محصولات است، از طرفی در صورتی که در بورس عرضه نکنند، در سامانه جامع تجارت وزارت صمت با مشکلاتی از قبیل لغو مجوزها روبرو خواهند شد و در نهایت این قوانین باعث شده تا تولیدکنندگان متضرر شوند. (صنایع کانی غیر فلزی و صنایع فلزی).
- فرآیند ثبت سفارش برای قطعات مورد نیاز و تهیه مواد اولیه بسیار زمانبر شده‌است. (صنایع فلزی)
- خودروسازان برای افزایش تولید بر قطعه‌سازان فشار می‌آورند. اما قطعه‌سازان از طرفی با کمبود نیروی کار و از طرف دیگر با کمبود نقدینگی و منابع مالی مواجه هستند و فرآیند دریافت مطالبات به ویژه از زمانی که خودروساز از طریق سیستم بانکی و در قالب اعتبار اسنادی و تفاهم نامه، پول را به قطعه‌ساز می‌دهند که با توجه به عدم همکاری بانک‌ها در این مطالبه‌گری، تأمین نقدینگی زمانبر شده‌است. (صنایع وسایل نقلیه و قطعات وابسته)

معرفی طرح شامخ (شاخص مدیران خرید)

از میان شاخص‌های متنوع و گوناگون اقتصادی که توسط کشورها و سازمان‌های بین‌المللی انتشار می‌یابند، شاخص اقتصادی است که مورد پذیرش اکثر کشورهای توسعه‌یافته قرار دارد. در حال حاضر شاخص شامخ برای حدود ۲۹۰۰۰ بنگاه بخش خصوصی در بیش از ۴۰ کشور دنیا محاسبه و منتشر می‌شود. این شاخص که بر اساس پایش پرسشنامه‌ای به دست می‌آید، بینش آنی و تصویر سریعی از شرایط اقتصاد کلان به‌ویژه وضعیت رونق و رکود در بخش‌های صنعت و خدمات ارائه می‌دهد. ویژگی‌های این شاخص عبارتند از:

- ✓ داده‌های شامخ به صورت ماهانه در روزهای ابتدایی ماه و پیش از انتشار داده‌های رسمی منتشر می‌شود.
- ✓ شامخ، امکان مقایسه مستقیم بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه از طریق تولید داده‌های استاندارد شده را فراهم می‌سازد.
- ✓ داده‌ها در شامخ بر اساس مستندات واقعی کسب و کارها و نه بر اساس نظرات شخصی و حدس مدیران جمع‌آوری می‌شوند.
- ✓ به صورت مستمر و دقیق توسط بازارهای مالی، بانک‌های مرکزی، مراکز تصمیم‌گیری اقتصادی و رسانه‌ها در جهان پیگیری می‌شود.

در طرح شامخ، از پاسخ‌دهندگان خواسته می‌شود به ۱۲ پرسش مطرح‌شده در قالب سه معیار وضعیت نسبت به ماه پیش (بهتر شده، بدتر شده و یا تغییری نکرده است)، پاسخ دهند. در صورت انتخاب گزینه بیشتر از ماه قبل: عدد ۱، گزینه بدون تغییر: عدد ۵/۰ و گزینه کمتر از ماه قبل: عدد صفر برای آن پرسش ثبت می‌شود. مجموع حاصل ضرب درصد پاسخگویان به هر یک از گزینه‌ها در عدد همان گزینه، مبین عدد شامخ در آن پرسش است. در نهایت معیار سنجش این شاخص عددی بین ۰ تا ۱۰۰ است. عدد ۰ و ۱۰۰ به ترتیب به معنای آن است که ۱۰۰ درصد پاسخگویان گزینه "بدتر شده است" و "بهتر شده است" را انتخاب نموده‌اند، عدد ۵۰ نشان‌دهنده عدم تغییر وضعیت نسبت به ماه قبل، بالای ۵۰ نشانه بهبود وضعیت نسبت به ماه قبل و زیر ۵۰ به معنای بدتر شدن وضعیت نسبت به ماه قبل است. بر این اساس، چنانچه عدد محاسبه‌شده زیر ۵۰ باشد، اما از عدد محاسبه‌شده ماه قبل بیشتر باشد، نشان می‌دهد که سرعت بدتر شدن وضعیت، کاهش یافته است. در مقابل، چنانچه عدد محاسبه‌شده بالای ۵۰ باشد اما از عدد ماه قبل کمتر باشد، نشان می‌دهد که سرعت بهبود وضعیت در مقایسه با ماه قبل، کاهش یافته است.

برای طراحی پرسشنامه و وزن‌دهی به ۵ پرسش اصلی در محاسبه عدد شامخ در اتاق ایران، از رویکردهای بین‌المللی با کمی تعدیل به صورت زیر استفاده شده است:

۱. مقدار تولید محصولات (پرسش اصلی با ضریب ۰.۲۵)
۲. میزان سفارشات جدید (پرسش اصلی با ضریب ۰.۳۰)
۳. سرعت انجام و تحویل سفارش (پرسش اصلی با ضریب ۰.۱۵)
۴. موجودی مواد اولیه (پرسش اصلی با ضریب ۰.۱۰)
۵. میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی (پرسش اصلی با ضریب ۰.۲۰)
۶. قیمت خرید مواد اولیه
۷. موجودی محصول نهایی در انبار
۸. میزان صادرات کالا
۹. قیمت محصولات تولیدشده
۱۰. مصرف حامل‌های انرژی
۱۱. میزان فروش محصولات
۱۲. انتظارات تولید در ماه آینده

شامخ در برخی از کشورها در نوامبر و دسامبر ۲۰۲۲

شامخ کل

شامخ صنعت

